

Sygn. akt III AUa 973/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Iwona Łuka-Kliszcz
Sędziowie:	SSA Marta Fidzińska - Juszcak SSA Agata Pyjas - Luty (spr.)
Protokolant:	st. prot. sądowy Anna Baran

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **A. F.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach Wydziału V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 18 kwietnia 2012 r. sygn. akt V U 1226/11

u c h y l a zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Kielcach

Sygn. akt III AUa 973/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2012r. Sąd Okręgowy w Kielcach zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 25 listopada 2011r., którą odmówiono A. F. prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych i przyznał wnioskodawcy emeryturę od 19 listopada 2011r.

Niespornym w sprawie było, że A. F., urodzony (...), na dzień 1 stycznia 1999r. udowodnił ogólny staż pracy wynoszący 27 lat, 4 miesiące i 6 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Organ rentowy uznał za udowodnione 6 lat, 3 miesiące i 27 dni okresów pracy w warunkach szczególnych, odmówił natomiast uwzględnienia jako pracy w warunkach szczególnych okresu pracy w (...) S.A. w K. od 10 lipca 1985r. do 26 kwietnia 1986r. na stanowisku monter – spawacza.

Sąd Okręgowy ustalił, że A. F. w okresie od 22 listopada 1971r. do 29 stycznia 1972r. zatrudniony był w Zakładach (...) w K. na stanowisku pracownika transportu, a jego praca polegała na prowadzeniu samochodu ciężarowego o tonażu około 8 ton. Od 4 stycznia 1974r. do 4 listopada 1975r. wnioskodawca pracował w Przedsiębiorstwie (...) w N. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku ślusarza a następnie, od 13 lutego 1974r., na stanowisku kierowcy, do którego obowiązków należało prowadzenie ciągnika siodłowego z naczepą o tonażu powyżej 3,5 tony. Następnie od 24 sierpnia 1978r. do 11 kwietnia 1979r. wnioskodawca pracował w tym samym przedsiębiorstwie na stanowisku kierowcy, a jego praca polegała na prowadzeniu samochodu ciężarowego ciągnika siodłowego o ciężarze całkowitym około 10 ton. W okresie od 12 kwietnia 1979r. do 31 stycznia 1983r. pracował w (...) w K. na stanowisku kierowcy oraz betoniarza. W tym okresie wykonywał najpierw prace betoniarskie a następnie prace kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze powyżej 3,5 tony. Od 3 lutego 1983r. do 22 kwietnia 1987r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) S.A. w K. na stanowisku kierowcy w pełnym wymiarze czasu pracy. Od tego pracodawcy w dniu 17 czerwca 2003r. wnioskodawca uzyskał świadectwo pracy w warunkach szczególnych, z którego wynika, że od 10 lipca 1985r. do 26 kwietnia 1986r. (w trakcie kontraktu w B.) wnioskodawca wykonywał pracę montera spawacza wymienioną w dziale XIV poz.12 pkt 8 w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r. w sprawie stanowisk pracy w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego. Przed wyjazdem na kontrakt i po powrocie wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze powyżej 3,5 tony. W okresie od 18 marca 1996r. do 28 lutego 1998r. wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy zaopatrzeniowca w Przedsiębiorstwie Usługowo – Handlowym (...) w K.. W zaświadczeniu z dnia 11 stycznia 2012r. pracodawca potwierdził, że w tym okresie wnioskodawca pracował w warunkach szczególnych na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony, wymienioną w wykazie A dziale VIII poz.2 stanowiącym załącznik do zarządzenia nr 64 Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983r. w sprawie prac w warunkach szczególnych, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

Sąd Okręgowy uznał, że zarówno okres zakwestionowany przez organ rentowy jak i pozostałe wymienione wyżej okresy należy uznać za okresy pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 184 ust.1 i art. 32 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r. Nr 153 poz. 1227) w związku przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 ze zm.). Wykonywanie pracy w warunkach szczególnych w okresie do 10 lipca 1985r. do 26 kwietnia 1986r. w (...) S.A. w K. został potwierdzony przez pracodawcę w świadectwie pracy w warunkach szczególnych i zdaniem Sądu brak jest postaw do kwestionowania jego wiarygodności. W pozostałych, wymienionych powyżej okresach fakt wykonywania przez wnioskodawcę stale i w pełnym wymiarze pracy w warunkach szczególnych potwierdzony został zeznaniami świadków – współpracowników wnioskodawcy, które Sąd Okręgowy ocenił jako wiarygodne, logiczne i znajdujące odzwierciedlenie w pozostałym materiale dowodowym , w tym w twierdzeniach wnioskodawcy. W okresach tych wnioskodawca wykonywał prace wymienione w wykazie A dziele VIII poz. 2 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jako „prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3, tony. Również praca betoniarza, którą wnioskodawca wykonywał w początkowym okresie zatrudnienia w (...) w K. stanowi pracę w warunkach szczególnych, wymienioną w dziale V poz. 4 wykazu A cytowanego rozporządzenia.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, iż doliczenie powyższych okresów pracy do już uwzględnionych przez organ rentowy okresów pracy w warunkach szczególnych pozwala na przyjęcie, że wnioskodawca spełnia przesłanki przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, o jakich mowa w art. 184 ust. 1 i art .32 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji i przyznaniem wnioskodawcy emerytury.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy, zaskarżając wyrok w całości i i zarzucając naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 184 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r. Nr 153 poz. 1227) poprzez nieuzasadnione przyjęcie do pracy w warunkach szczególnych okresów: od 22 listopada 1971r. do 29 stycznia 1972r., od 13 lutego 1974r. do 4 listopada 1975r., od 24 sierpnia 1978r. do 11 kwietnia 1979r., od 3 lutego 1985r. do 9 lipca 1985r. oraz od 27 kwietnia 1986r. do 22 kwietnia 1987r. i wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Apelujący zarzucił, że Sąd Okręgowy niezasadnie uwzględnił jako okres pracy w warunkach szczególnych cały okres zatrudnienia w (...) S.A. od 3 lutego 1983r. do 22 kwietnia 1994r. podczas gdy sam pracodawca w świadectwie pracy w warunkach szczególnych jako okres takiej pracy wymienił jedynie okres od 10 lipca 1985r. do 26 kwietnia 1986r., nie uwzględniając jako pracy w takich warunkach okresu pracy wnioskodawcy w tym przedsiębiorstwie w charakterze kierowcy. Pomimo tych rozbieżności Sąd Okręgowy nie wyjaśnił należycie charakteru pracy wykonywanej przez wnioskodawcę od 3 lutego 1983r. do 22 kwietnia 1994r., tymczasem fakt, że pracodawca wydał świadectwo pracy, gdzie wyraźnie wyszczególnił okres pracy warunkach szczególnych, powinien wzbudzić uzasadnione wątpliwości. Niezasadnie także przyjął Sąd, że w okresie od 22 listopada 1971r. do 29 stycznia 1972r. wnioskodawca jako pracownik transportu w (...) Zakładach (...) w K. prowadził samochód ciężarowy o ciężarze około 8 ton, albowiem wnioskodawca dopiero po dniu 4 stycznia 1974r. ukończył kurs prawa jazdy kat.C, które uprawniało do kierowania pojazdami samochodowymi o ciężarze całkowitym powyżej 3, tony z wyjątkiem autobusów. Ponadto świadectwa pracy, dokumentujące prace wnioskodawcy w latach 1974-1983r. nie potwierdzają pracy w warunkach szczególnych. Zdaniem apelującego, powyższe wątpliwości nie pozwalają na przyjęcie, że wnioskodawca spełnia warunki o jakich mowa w art. 184 ustawy emerytalno – rentowej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie i musiała skutkować uchynieniem zaskarżonego wyroku.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzny oraz 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn). Ponadto w myśl art. 184 ust. 2 emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy. Natomiast w świetle § 4 ust. 1 pkt 3 w związku z §2 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 ze zm.) warunkiem nabycia prawa do wcześniejszej emerytury jest wykonywanie przez pracownika stale i w pełnym wymiarze prac w warunkach szczególnych wymienionych w Wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia przez co najmniej 15 lat. Jak jednak przyjmuje się w utrwalonym orzecznictwie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004r., II UK 337/03, OSNP 2004/22/392), który to pogląd Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje, dla oceny spełnienia przesłanek do emerytury na podstawie cytowanego wyżej przepisu nie tyle istotny jest sposób określenia (nazwa) zajmowanego stanowiska, ale wykonywanie określonej pracy, odpowiadającej pracy na stanowiskach określonych w powołanym wykazie.

W niniejszej sprawie niesporne było, że wnioskodawca posiada wymagany okres składkowy i nieskładkowy (27 lat, 4 miesiące i 6 dni), nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązał stosunek pracy. Natomiast spór dotyczył kwestii, czy legitymuje się on okresem pracy w warunkach szczególnych wynoszącym co najmniej 15 lat, jako że organ rentowy uznał za udowodnione 6 lat 3 miesiące i 27 dni. Nadmienić należy, że organ rentowy uwzględnił jako prace w warunkach szczególnych następujące okresy zatrudnienia : od 16 czerwca 1970r. do 15 lutego 1971r. oraz od 7 lutego 1972r. do 27 października 1972r. w Zakładach (...) S.A. w K. na stanowisku monterza maszyn i urządzeń – ślusarza konstrukcji stalowych, od 20 sierpnia 1973r. do 16 grudnia 1973r. w Kopalniach (...) S.A. w K. na stanowisku operatora ładowarki, od 6 listopada 1975r. do 31 lipca 1978r. w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) na stanowisku kierowcy samochodu technologicznego oraz od 15 września 1980r. do 28 lipca 1982r. w (...) na stanowisku kierowcy

samochodu ciężarowego o ciężarze powyżej 3,5 tony oraz betoniarza, za które to okresy wnioskodawca przedłożył świadectwa pracy w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego trafnie zarzucił apelujący, że ograniczony zakres postępowania dowodowego i zgromadzony materiał dowodowy nie dają podstaw do przyjęcia, że wnioskodawca spełnia przesłanki przyznania prawa do emerytury, o jakich mowa w art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227) w zw. z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 r. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

W niniejszej sprawie Sąd I instancji, wyłącznie w oparciu o zeznania wnioskodawcy oraz bardzo lakoniczne zeznania świadków, uznał, że wnioskodawca we wszystkich spornych okresach wykonywał pracę w warunkach szczególnych jako kierowca samochodu ciężarowego o ciężarze powyżej 3,5 tony, a przez pewien (nieustalony dokładnie) czas z okresu od 12 kwietnia 1979r. do 31 stycznia 1983r. także jako betoniarz. Sąd Okręgowy, opierając się w całości na zeznaniach wnioskodawcy i świadków, nie odniósł się w żaden sposób ani do faktu braku za te okresy świadectw pracy w warunkach szczególnych a nawet, jak w przypadku świadectw pracy w warunkach szczególnych, wydanych w dniu 28 sierpnia 2006r. przez Przedsiębiorstwo (...) S.A. w upadłości jako następcę prawnego (...) w K. (k.11 a.r. tom III) oraz w dniu 17 czerwca 2003r. przez (...) S.A. (k.14 a.r. tom I), dokonując ustaleń wbrew ich treści, wykraczając poza wskazane w tych świadectwach przedziały czasowe. I tak Przedsiębiorstwo (...) S.A. w upadłości potwierdziło w świadectwie pracy w warunkach szczególnych, że wnioskodawca, będąc zatrudniony od 12 kwietnia 1979r. do 31 stycznia 1983r. w (...) w K., pracę w warunkach szczególnych jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony i betoniarz wykonywał w okresie od 15 września 1980r. do 28 lipca 1982r., który to zresztą okres został zaliczony przez organ rentowy. Podobnie z łącznego okresu zatrudnienia w (...) S.A. od 3 lutego 1983r. do 22 kwietnia 1987r. pracodawca jako pracę w warunkach szczególnych wskazał jedynie okres wykonywania pracy montera spawacza od 10 lipca 1985r. do 26 kwietnia 1986r. tymczasem Sąd Okręgowy jako pracę w warunkach szczególnych uwzględnił całe okresy zatrudnienia u powyższych pracodawców, nie odnosząc się w żaden sposób do treści cytowanych świadectw. Świadectwo pracy w warunkach szczególnych stanowi co prawda wyłącznie oświadczenie wiedzy pracodawcy a nie oświadczenie woli i służy wyłącznie do celów dowodowych a jego treść może być kwestionowana przez strony w postępowaniu o przyznanie wcześniejszej emerytury, jednakże w takiej sytuacji treść takiego świadectwa podlega weryfikacji co do zgodności z prawdą w kontekście całokształtu materiału dowodowego. Tymczasem Sąd Okręgowy uchylił się od przeprowadzenia takiej oceny, nie próbując wyjaśnić rozbieżności pomiędzy twierdzeniami wnioskodawcy a treścią tych dokumentów choćby poprzez skonfrontowanie tych dowodów z całością dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy, po uprzednim ustaleniu bądź zobowiązaniu wnioskodawcy do ustalenia miejsca przechowywania jego akt osobowych ze spornych okresów i ściągnięciu tych akt. Dokumentacja pracownicza prowadzona na bieżąco, w tym kolejne angaże, ewentualnie zakresy czynności, stanowią bowiem najbardziej wiarygodną podstawę dokonywania ustaleń co do charakteru pracy wnioskodawcy w poszczególnych okresach. Sąd Okręgowy, nie odnosząc się do treści tych świadectw, zakwestionował ich wiarygodność, obdarzając natomiast, bez wskazania przyczyny, walorem wiarygodności zeznania wnioskodawcy pozostające w sprzeczności z tymi dokumentami. W takich okolicznościach za nieuprawnioną uznać należy ocenę Sądu Okręgowego, że zeznania te znajdują odzwierciedlenie w materiale dowodowym. Również przeprowadzona przez Sąd Okręgowy ocena zeznań świadków, sprowadzająca się do stwierdzenia, że są one „wiarygodne, logiczne i spójne”, nie może być uznana za dokonaną zgodnie z dyrektywami zawartymi w art. 233§1 k.p.c. Dla przykładu wskazać można na zeznanie świadka Z. K. (k.18), który zeznał, że razem z wnioskodawcą pracował w Zakładzie (...) od 1976r. do lat 1980 a nadto że wnioskodawca pracował jako kierowca w pełnym wymiarze czasu pracy. Świadek ten nie zeznał, że wnioskodawca pracował jako kierowca samochodu ciężarowego, tymczasem z uzasadnienia Sądu Okręgowego dotyczącego okresu od 12 kwietnia 1979r. do 31 stycznia 1983r. wynika, że „zakres obowiązków ubezpieczonego na stanowisku kierowcy został sprecyzowany przez świadka Z. K.”. Stwierdzić zatem należy, że zeznania tego świadka nie mogły stanowić podstawy do przyjęcia, że wnioskodawca w tym przedsiębiorstwie pracował wyłącznie jako kierowca samochodu ciężarowego przez cały okres zatrudnienia a nie tylko w okresie wskazanym przez pracodawcę w świadectwie pracy w warunkach szczególnych. Tym bardziej zeznania te nie mogły stanowić podstawy ustalenia,

że taką samą pracą wykonywał wnioskodawca w okresie od 13 lutego 1974r. do 4 listopada 1975r., gdyż, jak zeznał świadek, pracował on razem z wnioskodawcą od 1976r. Trafnie także zarzucił apelujący, że w okresie zatrudnienia jako pracownik transportowy w (...) Zakładach (...) od 22 listopada 1971r. do 29 stycznia 1972r. nie mógł kierować samochodem ciężarowym powyżej 3,5 tony z uwagi na brak w tym okresie takich uprawnień, jak bowiem wynika ze świadectw pracy z Przedsiębiorstwa (...) w N. z 5 listopada 1975r., dopiero w okresie zatrudnienia w tym zakładzie wnioskodawca ukończył kurs prawa jazdy kategorii C (akta rentowe t.II). Również zaliczając jako okresy pracy w warunkach szczególnych pozostałe okresy wymienione w uzasadnieniu, za wyjątkiem okresu od 10 lipca 1975r. do 26 kwietnia 1986r. oraz od 18 marca 1996r. do 28 lutego 1998r., co do którego wnioskodawca przedłożył świadectwa pracy w warunkach szczególnych, a apelujący w apelacji okresów tych nie zakwestionował, Sąd Okręgowy oparł się wyłącznie na lakonicznych zeznaniach świadków i wnioskodawcy, bez próby ustalenia w oparciu o dokumentację pracowniczą z tych okresów, czy praca wnioskodawcy była pracą wykonywaną stale i w pełnym wymiarze przy pracach wymienionych w wykazie A stanowiącym załącznik nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 ze zm.), a więc w warunkach decydujących o możliwości uwzględnienia jej jako pracy w warunkach szczególnych. W ocenie Sądu Apelacyjnego, braki w powyższych ustaleniach powodują konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości celem jednoznacznego ustalenia, czy wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych. Na tę okoliczność Sąd I instancji winien przeprowadzić w pierwszej kolejności dowód z: akt osobowych wnioskodawcy ze spornych okresów zatrudnienia a po ich ściągnięciu, ponownego dokładnego przesłuchania wnioskodawcy w charakterze strony oraz zeznań świadków, mających wyjaśnić charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w poszczególnych okresach, z odniesieniem się także do treści świadectw pracy i innych dokumentów, celem wyjaśnienia rozbieżności pomiędzy wystawionymi mu świadectwami pracy, oraz ewentualnie dopuścić inne dowody wskazane przez wnioskodawcę.

Dopiero tak przeprowadzone postępowanie dowodowe będzie stanowiło podstawę do dokonania ustaleń faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy i stwierdzenia, czy wnioskodawca spełnia wymogi do przyznania mu emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny, uwzględniając zarzuty apelacji, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.